

Б. Шафер: *Выступление по работе под названием „Замечания практического фармацевта к Шестому Изданию Венгерской Фармакопеи и пятому изданию ФОНО“.*

Выступление в первую очередь занимается вопросами номенклатуры, предлагает привести измененные старые названия по-другому. Предлагает изменение предписаний хранения, далее рецептуры и/или технологии некоторых препаратов (Сиропа какао, эмульсии парафина с фенолфталеином, мазей, глазных капель, итд.). Далее критикует отмену некоторых уже не современных но еще часто назначаемых галеновых и других лекарственных препаратов. Выдвигает вопрос химического консервирования некоторых препаратов, далее то, чтобы торговые организации по лекарственным препаратам предоставляли в распоряжение аптек действующие реагенты лучше соответствующие требованиям фармакопеи с точки зрения размер зерен (гонкосги порошка). В заключении он обсуждает значение современной и красивой упаковки.

B. Schäfer: *Remarks about the paper on "A practising pharmacist's contribution to the VIth Hungarian Pharmacopoeia and to the VIth Formulae Normales"*

The author discusses nomenclature problems and suggests the inclusion of formerly official, omitted names as synonyms in the single monographs to facilitate the use of the new titles by older pharmacists and physicians. Some suggestions are made on storage prescriptions and new formulations are recommended for some preparations (Socoo sirup, Paraffin emulsion with phenolphthalein, ointments, ophthalmic drops). The omission of several antiquated, but still frequently prescribed preparation from the Pharmacopoeia is being criticised.

The chemical preservation of some galenical preparations is suggested. The central production and distribution of solide preparations with controlled, adequate particle size (powder fineness) for different purposes is required, and the importance of moderne, attractive packing is emphasised.

B. Schäfer: *Beitrag zur Diskussion der Arbeit: Bemerkungen des praktisch tätigen Apothekers zum VI. Ungarischen Arzneibuch und zu den Formulae Normales V.*

Hauptsächlich werden Nomenklaturfragen angeschnitten, es wird vorgeschlagen in dem neuen Arzneibuch die alten Namen als Synonyma beizubehalten. Auch wird empfohlen einige Lagerungsanweisungen, sowie die Rezeptur bzw. die Technologie mehrerer Zubereitungen (Syrupus cacao, Emulsio paraffini cum phenolphthaleino Salben, Augenlösungen) abzuändern. Das Fortlassen einiger obsoleten jedoch gebrauchsblichen galenischen Zubereitungen und Arzneistoffe wird einer Kritik unterzogen. Die chemische Konservierung einiger Zubereitungen wird zur Diskussion gestellt. Auch wird angeregt, dass der Grosshandel die Apotheken mit Wirkstoffen beliefern sollte, die auch hinsichtlich der Teilchengrösse der Forderungen des Arzneibuches entsprechen. Abschliessend wird die Wichtigkeit der zeitmässigen und wohlgestalteten Verpackungen angepriesen.

(*Vas megyei Tanács Gyógyszertári Központja, 6/1-es gyógyszer-tár Szombathely, Köztársaság tér 31*)

Érkezett: 1970. I. 30.

TOVÁBBI HOZZÁSZÓLÁS A GYÓGYSZERKÖNYVHÖZ

DR. FORRAY TIBORNÉ

A VI. Magyar Gyógyszerkönyv egyes előírásai felett megindult vita során a szerző az Országos Gyógyszerészeti Intézet szemszögből üdvözlö a gyakorló gyógyszerészek köréből érkezett, tapasztalataikat tükröző észrevételeket pl. a különböző vazelinfélelések és egyes unioinos tenzidek inkompatibilitásáról. Az ex tempore készítmények kémiai tartósításának kérdésével konkrét igények esetén foglalkoztak. A nomenklatúra tekintetében a nemzetközi szabad neveket fokozott mértékben előnyben részesítik, különös tekintettel a magyar gyógyszeripar és kereskedelem nemzetközi kapcsolataira. A már nem kor szerű, de még használatos gyógyszeranyagok és készítmények elhagyása a Gyógyszerkönyvből nem korlátozza azok rendelkezésigét, de a gyógyszerkincs gyors fejlődése mellett nincs lehetőség minden régi készítmény ismételt felvételére az új gyógyszerkönyvekbe.

*

Az Országos Gyógyszerészeti Intézetnek többek között az is feladata, hogy az új szakmai követelmények megvalósítását szorgalmazza, és a gyakorlatban felmerülő hibákat, akadályokat a Gyógyszerkönyv módosításával, vagy szakmai tájékoztatók kiadásával kiküszöbölje. Ezért különös örömmel üdvözlöm azt a kezdeményezést, hogy a gyakorló gyógyszerészek is jelentkeznek a lapban a napi munkájuk során felmerülő problémákkal és saját

tapasztalataik alapján értékelik a Gyógyszerkönyvet.

Munkakörömből adódóan magam is évek óta a Gyógyszerkönyvvel foglalkozom, igaz, hogy egy kicsit más „szemszögből”, mint a tára mellett dolgozó gyógyszerész, de az is igaz, hogy ennek a két szemszögnek nagyon közel kell lennie egymáshoz ahhoz, hogy egy gyógyszerkönyv hatálybalépítését a valóságos „életbelépés” kövesse. Úgy érzem, hogy a *Simon dr.* közleményében és a „Hozzászólás”-ban tükröződő jó szándékú bírálat, valamint a megalapozottan feltett kérdések és segítő javaslatok közelebb hozták egymáshoz ezt a két nézőpontot.

A közleményekben konkrétan megemlített technológiai problémák zöme időközben megoldódott. Mire ezek a sorok megjelennek, OGYI-határozattal módosul a v/o típusú kenőcsalapanyagok összetétele, és a Sol. conservans előírata. Jogosan kérdezhetik, miért ilyen későn, amikor időben jeleztek és a tára mellett ez okozta a legtöbb gondot? A Sexta szerkesztésekor még nem volt ismeretes, hogy a kenőcsök vízmegtartó képességét erősen befolyásolják a különböző eredetű vazelinek eltérő — analitikailag nem megfogható — szerkezeti tulajdonságai. Ezért az új előirat-javaslatokat Intézetünkön kívül 2 egyetemi intézet, több galenusi laboratórium és gyógyszer-tár is kipróbálta és ennek alapján választotta ki a Gyógyszerészeti és Gyógy-

szerkönyvi Bizottság a remélhetőleg legmegfelelőbb összetételt. Nekem is az a véleményem, hogy a galenikomok és a FoNo-készítmények esetében támaszkodni kell a gyakorló gyógyszerészek tapasztalataira; a jövőben fokozottabban, mint eddig.

Nem tudok ilyen egyértelmű választ adni a gyógyszerügyi, különösen a recepturái készítmények konzerválására vonatkozó javaslatokra. Ennek objektív akadály, hogy nincs mikrobiológiai laboratóriumunk és jelenleg farmakológiai kísérletes munkát is csak nagyon szűk keretek között végezhetünk. A konzerválószer és annak koncentrációja viszont nem közömbös sem a mikrobiológiai stabilitás, sem a konzervált készítmény hatása (mellékhatása) szempontjából. Így még ma — kipróbálás nélkül — nem tudunk ebben a kérdésben állást foglalni. Az egyes gyógyszerek felhasználása során mutatkozó stabilitási problémákat természetesen továbbra is igyekszünk megoldani, külső szakértők bevonásával, mint az a Sol brombarbitali stb. esetében történt.

Sok megalapozott kérdést és javaslatot vetettek fel a Gyógyszerkönyv nomenklatúrájával kapcsolatban. Az Egészségügyi Világszervezet által javasolt nemzetközi szabad nevekre való áttérés nálunk elkerülhetetlen, ha figyelembe vesszük, hogy az alapanyagok kb. 70%-a import útján kerül hozzánk és a törzskönyvezett gyógyszerek közel azonos arányát exportáljuk. Itt legfeljebb azon lehet vitatkozni, hogy ez egyszerre történjék-e vagy fokozatosan. A kompromisszumos megoldás helyességét igazolják bizonyos fokig a szerzők is, amikor egyrészt további névújításokat szorgalmaznak, másrészt megemlítik az átszignálással és a vényírással kapcsolatos nehézségeket is. Az „Acidum hydrochloricum” névnek utánanéztem: a sósav a Nemzetközi Gyógyszerkönyvben és az Egyesült Államokban 1970-ben kiadott XVIII. Gyógyszerkönyvben is ezen a néven szerepel. Úgy látszik, máshol is ragaszkodnak a megszokotthoz, még akkor is, ha az a hagyományos név valóban kissé következtelen. Az Acid ascorbicum, Barbitolum stb. elnevezések 1959-ben váltak nemzetközi szabad névvé, így a Ph Hg V, sőt az Addendum szerkesztésekor sem szerepeltek még a WHO által javasolt nevek között. Tréfára fordítva a szót: külön elismerést érdemel a „Quinta” szerkesztősege, hogy az Acidum diaethylbarbituricumból kiindulva egyetlen szótagtöbblettel megközelítették az 5 évvel később elfogadott Barbitolum nevet. Az illóolajok kettős elnevezése ha nem is nagy jelentőségű, de bosszantó. Egyelőre keressük a rendezés módját, mert OGYI-határozattal nem lehet „visszaemlégesen” nevet módosítani.

A gyógyszerkönyvek terjedelme és szükséges tartalma minden országban erősen vitatott kérdés. Az, hogy az egyre bővülő gyógyszerkincs és a rögzítendő adatok szaporodása mennyire feszítik a megszokott kereteket, kitűnik a DAB 7 (NDK) példájából. Ez a Sextával kb. egyidőben megjelent (bővíthető és cserélhető lapos) kiadvány ma már a három kötetnyi kommentárral együtt 8 vaskos kötetből áll. Más államokban ugyanezen okból 5 évenként adnak ki új gyógyszerkönyvet. Úgy érzem, ezek a megoldások sem váltanának ki köz-

megelégedést; az ésszerű szelekció előnyösebbnek látszik. A Sir hypophosph. comp., a Sir. kalii guajacolsulf és a Plumb. acet. bas. sol. cikkelyek a Sexta szerkesztőbizottságában közreműködő, illetőleg szakértőként bevont tekintélyes szakorvosok javaslatára maradtak ki a Gyógyszerkönyvből, de a hatálybaléptető rendelet alapján továbbra is ugyanúgy készletben tarthatók és kiadhatók, mint eddig; rendelkezüket semmi sem korlátozza.

Csak néhány kérdéskomplexumot ragadtam ki a szerzők által felsorakoztatott észrevételek közül, hogy — amennyiben tudok — válasszal, vagy pozitív válasz hiányában némi magyarázattal reflektáljak az érdeklődéssel feltett és szakmaszeretetről tanúszkodó kérdésekre. A most nem érintett témák, mint pl. az MSZ-minőségű anyagok kérdése, vagy a gyógyszerek tárolásával kapcsolatos problémák, szintén választ érdemelnek vagy rendezést kívánnak. Mondanivalómnak tudatosan választottam a „További hozzászólás” címet, mert még a látszatát is szeretném elkerülni annak, hogy az itt adott válaszok vagy magyarázatok egyben lezárják a vitát. Sőt! Kívánatos volna ezt a közleménysorozatot a felvetett elvi kérdésekre vonatkozóan nyilvános vitává fejleszteni, amelybe további gyakorló gyógyszerészek, szakvezetők és a Gyógyszerkönyvi Bizottság illetékes tagjai is bekapcsolódnának. A konkrét kisebb részletproblémákat pedig leszűkítve, esetleg a régi „kérdés-felelet” formában lehetne a szaklap segítségével tisztázni.

Köszönet és elismerés illeti azokat a kollégákat, akik napi túlfeszített munkájuk mellett időt fordítanak arra, hogy javító szándékú bírálatukat és szakmai problémáikat ilyen módon hozzák nyilvánosságra, mert ezzel csak segítik a Gyógyszerkönyvi Bizottság munkáját.

Г-нэ Ф о р р а н: Еще одно выступление по вопросам Фармакопей

В дискуссии начатой в связи с некоторыми предписаниями Шестой Венгерской Фармакопей автор со стороны Государственного Фармацевтического Института приветствует замечания практических фармацевтов, отражающих их наблюдения напр. о несовместимости разных сортов вазелина и некоторых анионных тензидов. Вопросом химического консервирования свежеприготавливаемых препаратов они занимаются в связи с конкретными запросами. Что касается номенклатуры, предпочтается применение международных свободных названий особое внимание обращая на международные связи венгерской фармацевтической промышленности и торговли. Исключение уже не современных но еще применяемых лекарственных веществ и препаратов из фармакопей не ограничивает и назначение, но при быстром обогащенииклада лекарственных препаратов нет возможности для повторного включения всех старых препаратов в новые фармакопей

Mrs. I. F o r r a n: Additional remarks about the paper on "A practising pharmacist's contribution to the Vth Hungarian Pharmacopoeia and to the Vth Formulae Normales"

In the course of the discussion started about some prescriptions of the Vth Hungarian Pharmacopoeia, the author welcomes the practical remarks communicating valuable field experiences of practising pharmacists on incompatibilities, on stability problems, on suggestions pertaining to the nomenclature and on the adoption and omission of monographs. Questions proposed in the previous "Contribution..." and "Remarks..." are being answered.

Hrau Dr. T. Forray: *Ein weiterer Diskussionsbeitrag zum Thema Arzneibuch*

Im Laufe Diskussion die über die einzelnen Monographien des VI. Ung. Arzneibuches entstand begrüsst Verfasserin seitens des Landesinstitutes für Pharmazie vor allem die auf Erfahrungen der praktischen Apotheker beruhenden kritischen Bemerkungen wie z. B. über die Unverträglichkeit von verschiedenen Vaselinen mit einigen anionischen Tensiden. Die Frage der chemischen Konservierung vor ex tempore Zubereitungen wird vom Fall zu Fall überprüft. In der Nomenklatur wurde den internationalen Kurzbezeichnungen Vorzug gegeben um den internationalen Beziehungen der ungarischen phar-

mazeutischen Industrie und des Aussenhandels gerecht zu werden. Das Weglassen bereits nicht zeitgemässer, jedoch gebrauchsblichen Arzneistoffe und Zubereitungen bedeutet keineswegs eine Einschränkung der Verschreibbarkeit dieser Arzneien. Die rapide Entwicklung des Arzneischatzes erlaubt es der nicht, dass sämtliche alte Zubereitungen ihren Platz auch im neuen Arzneibuch bewahren.

(Országos Gyógyszerészeti Intézet Budapest XIV.,
Uzsoki u. 36/a)

Érkezett: 1971 II. 5.

Hírek — Közlemények

RENDKÍVÜLI TANÁCSÜLÉS A SZEGEDI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEMEN

A Szegedi Orvostudományi Egyetemen 1971. február 4-én ünnepélyes *rendkívüli tanácsülésén* került sor egy jelölt gyógyszerészdoktorrá és 68 most államvizsgát tett fiatal gyógyszerészre avatására, amelyen az Egyetem, a Gyógyszerésztudományi Kar vezetőin, oktatóin és hallgatóin kívül nagyszámban vettek részt az avatottak hozzátartozói és az érdeklődők.

A Himnusz elhangzása után a tanácsülést *dr. Ormos Jenő* egyetemi tanár, oktatási rektorhelyettes nyitotta meg, és üdvözölte a megjelenteket.

Első napirendi pontként *Kotsy József* Baranya megyei vezető szakfelügyelő gyógyszerészdoktor-jelölt terjesztette elő avatása iránti kérelmét, ami után *dr. Kedvessy György* egyetemi tanár, a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja ismertette a jelölt disszertációját és doktori szigorlatának eredményét. A gyógyszerészdoktori eskü letétele után az Egyetemi Tanács tagjai — hagyományaink szerint — kézfogással gyógyszerészdoktorrá fogadták a jelöltet. Befejezésül *dr. Kotsy József* köszönetet mondott és ígéretet tett, hogy tudását a köz javára fordítja.

Kotsy József gyógyszerész, vezető szakfelügyelő doktori értekezésének címe: „*Néhány recepturái oldat stabilitása*”. Doktori szigorlatának eredménye: *summa cum laude*. Disszertációját a Gyógyszeréstechnológiai Intézet igazgatójának irányításával dolgozta ki.

Az ünnepélyes tanácsülésen ezután az elmúlt napokban államvizsgát tett fiatal gyógyszerészjelöltek felavatása következett. A jelöltek kérését *Tüske Margit* terjesztette az Egyetemi Tanács elé, majd *dr. Kedvessy György* dékán ismertette a 68 jelölt névsorát és — az ünnepélyes eskütétel után — felavatta a fiatalokat. Az Egyetemi Tanács tagjai ezután kézfogással gyógyszerészekké fogadták a jelölteket, majd a dékán mondott avatóbeszédet.

„Ünnepi esemény az egyetemen a végző diákok felavatása. Ez az aktus némileg hasonlít az aratáshoz, mert a gondos és lelkiismeretes munka eredményét, s egyben befejezését jelenti a diplomaátadás, annak megállapítása, hogy a hallgató befejezte egyetemi tanulmányait, és felkészült életpályájára. Fokozottabb mértékben érvényes az avatással járó emóció Önökre, akik most tettek fogadalmat, s átveszik gyógyszerészi oklevelüket. Teljesen érthető fiatal diplomásaink ünnepi hangulata, mert ez az óra életük jelentős eseményei közé tartozik, s lezárja annak egy sok évig tartó szakaszát: befejezik rendszeres tanulmányaikat. Nagy hiba lenne azonban, ha tudásukat önképzéssel, a szakirodalom tanulmányozásával nem fejlesztenék.

Korunkban a tudományok, s ezzel összefüggésben az ismeretek robbanásszerűen bővülnek. Az egyetemi oktatás semmi esetre sem törekedhet arra, hogy az egyetemről távozó fiatal szakember egész pályájára elegendő szakismeretet vigyen magával. Ez a valamikori elv ma már lehetetlenné vált. Azt mondhatjuk, hogy az Önök szakmai működését legközvetlenebbül érintő *medica felezési ideje* átlagosan tíz év, ami azt jelenti, hogy a ma használt gyógyszerek mintegy fele ez idő alatt elavul. Az elavulás természetesen nem időrendi sorrendben következik be. Eddigi tapasztalataink szerint számos, hatvan-hétven évvel ezelőtt bevezetett gyógyszer ma is jelentős, s nyilván a jövőben sem lesz nélkülözhető. Mások helyett viszont hatásosabb új vegyületet, illetőleg gyógyszerformát dolgoztak ki.

A nagy gonddal összeállított tematikájú tantárgyakban Önök sok-sok ismeretet szereztek, ezek között számos olyan akad, amely a mai gyakorlatban még nem nyert alkalmazást, s hasznát a jövőben látják. A mai korszerű oktatás irányelve az, hogy kellő tárgyi ismeretet nyújtson a hallgatóknak, de emellett elengedhetlenül szükséges a szakmai szemlélet kialakítása, ennek folytán olyan szakmai műveltség és készség megszerzése, amivel fiatal diplomásaink tudásuk és ismereteik hasznosításával a reájuk váró feladatokat meg tudják oldani.

Az egyetemről magukkal vitt alap eredményes felhasználásához nélkülözhetetlen a megfelelő gyakorlati tapasztalat megszerzése, valamint ismereteik folyamatos bővítése.

Az előző évtizedek tudományos munkamódszerére az egy-egy területen való elmélyülés volt jellemző. Valóban, a kutatásban eredményt elérni, nagyot alkotni csakis ily módon lehetséges: egy kitzűzött témára koncentrálni a tevékenységet. A kutatás és ennek eredményeképpen az ismeretek specializálódása a ma megkülönböztetett, mintegy háromezer tudományág kialakulásához vezetett. Ezek közül egy-egy szak még tovább speciális részekre tagozódik.

A tudomány fejlődését figyelő gondolkodók egyre határozottabban mutatnak rá a túlzott specializálódás veszélyére. Bölcselem fogalmazta meg ezt a tételt *Paul Valéry*: »Van, ami becsebbe az eredetiségnél: az egyetemesség. Emez felöleli amazt, és szükség szerint felhasználja.« A tudomány mai szintjén nem elegendő egy szűk területen alapos ismereteket szert tenni, hanem ismerni kell a témával kapcsolatos összefüggéseket, a társtudományok vonatkozó ismeretanyagát is. Szélesmésen mondotta *Selye János* kiváló fiziológus professzor Egyetemünkön tartott előadásában: »Nagy hiba lenne, ha a kutató csakis az elektronmikroszkóppal látható néhány angstromnyi területre figyelne a természet nagy egészéből.«

A korszerű szemléletben az utóbbi időben előtérbe került a tudomány integritása, amely az egyes tudományágaknak a kutatási témára vonatkozó társtudományokkal való összefüggését, szerves egységét jelenti.